

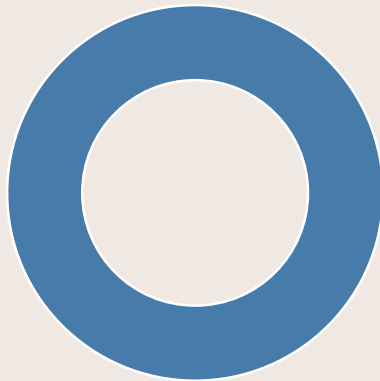
Верховний
Суд

Судова практика щодо прав і обов'язків військовослужбовців: Основні принципи та кейси

Ольга СТУПАК

суддя Великої Палати Верховного Суду

20 лютого 2014 року – початок збройної агресії РФ

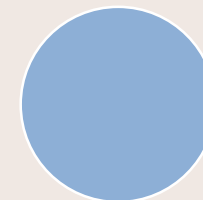
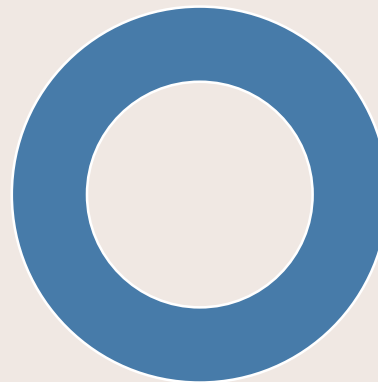

21 квітня 2015 року - Верховна Рада України визнала РФ державою-агресором

Указ в. о. Президента України від 14 квітня 2014 року - початок Антитерористичної операції (АТО)

24 лютого 2022 року – повномасштабне вторгнення агресора

Указ Президента України від 24 лютого 2022 року – введено воєнний стан, який діє і на даний час

1. Щодо спорів, які виникають із кредитних договорів

Постанова КЦС ВС від 04 вересня 2024 року у справі № 426/4264/19 (нарахування штрафів, пені та відсотків за користування кредитом)

Відповідно до пункту 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» військовослужбовцям з початку і до закінчення особливого періоду, а резервістам та військовозобов'язаним – з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду **штрафні санкції, пеня за невиконання зобов'язань перед підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності, у тому числі банками та фізичними особами, а також проценти за користування кредитом не нараховуються.**

Для звільнення від нарахування штрафів, пені та відсотків за користування кредитом мобілізовані позичальники повинні надати банку перелік документів, встановлений листом Міністерства оборони України від 21 серпня 2014 року № 322/2/7142.

Водночас вказаний закон не містить норм, які б звільняли позичальника від нарахування штрафів, пені та процентів за користування кредитом протягом особливого періоду у зв'язку з наявністю у нього статусу учасника бойових дій.

Положення Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» не містять норм, які б звільняли позичальника від нарахування штрафів, пені та процентів за користування кредитом протягом особливого періоду у зв'язку з наявністю у нього статусу учасника бойових дій.

Верховний Суд зазначив, що висновки судів про застосування до спірних правовідносин пункту 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» є безпідставними та необґрунтованими, оскільки положення цього закону стосуються виключно мобілізованих позичальників та за фактичних обставин у справі, встановлених під час неодноразового її розгляду, на спірні правовідносини не поширюються.

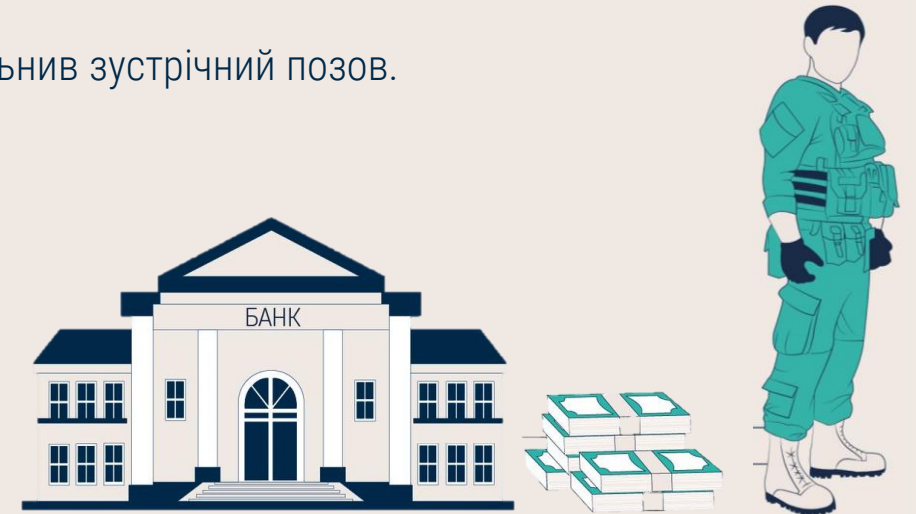

Постанова КЦС ВС від 18 січня 2023 року у справі № 642/548/21 (частина I) (зобов'язати банк здійснити перерахунок нарахованих штрафів, пені та відсотків за користування кредитом – неналежний спосіб захисту)

- Банк звернувся з позовом про стягнення кредитної заборгованості.
- Позичальник звернувся із зустрічним позовом до банку, в якому просив: визнати дії банку неправомірними та зобов'язати відповідача при здійсненні банківських послуг за користування ним кредитом не нараховувати проценти, пеню та штрафні санкції з урахуванням положень частини п'ятнадцятої статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», починаючи з 17 березня 2014 року; зобов'язати банк здійснити перерахунок.

Суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, первісний позов залишив без задоволення, посилаючись на те, що банк не довів обставин, на які посилався як на підставу своїх вимог.

Разом з тим, суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, задовольнив зустрічний позов.

Постанова КЦС ВС від 18 січня 2023 року у справі № 642/548/21 (частина II) (зобов'язати банк здійснити перерахунок нарахованих штрафів, пені та відсотків за користування кредитом – неналежний спосіб захисту)

Верховний Суд не погодився із рішеннями судів попередніх інстанцій в частині вирішення зустрічного позову і прийняв в цій частині нову постанову про відмову у їх задоволенні, посилаючись на те, що **позивач за зустрічним позовом обрав неналежний та неефективний спосіб захисту**, застосування якого не призводить до поновлення його порушених прав. **За наявності первісного позову банку про стягнення боргу за кредитним договором суди повинні були самостійно здійснити перерахунок кредитної заборгованості з огляду на поширення пільг на позичальника.**

Також суд касаційної інстанції скасував постанову апеляційного суду в частині вирішення первісних позовних вимог і направив справу в цій частині направити на новий розгляд до суду апеляційної інстанції, мотивуючи тим, що встановивши, що позичальник перебував на військовій службі у ЗСУ, суди дійшли правильного висновку про те, що на нього поширювалися пільги (не повинні нараховуватися штрафні санкції, пеня та проценти), з початку запровадження особливого періоду, тобто з 17 березня 2014 року.

Разом з тим, суд апеляційної інстанції залишив поза увагою те, що в цій справі банк надав документальне обґрунтування кредитної заборгованості, зокрема виписку по особовому рахунку позичальника та детальний розрахунок, **на підставі яких суд**, навіть з урахуванням поширення на позичальника пільг, передбачених пунктом 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», **був спроможний самостійно здійснити розрахунок заборгованості за тілом кредиту** (зменшити обсяг заборгованості на суми зарахованих банком платежів на погашення процентів та неустойки).

Постанова КЦС ВС від 09 червня 2021 року у справі № 281/183/17 (обставини, які підлягають з'ясуванню)

- ТОВ звернулося з позовом до позичальника, в якому просило стягнути на свою користь заборгованість за кредитним договором.
- Позичальник звернувся до суду з зустрічним позовом, в якому просив визнати недійсним кредитний договір про отримання споживчого кредиту на придбання автомобіля та визнати недійсним договір застави транспортного засобу, посилаючись на те, що між ним та товариством було укладено кредитний договір. Повернення кредиту забезпечено договором застави транспортного засобу. Він щомісячно сплачував кредитні кошти, але у подальшому був мобілізований до ЗСУ, а тому не міг сплачувати кредит, про що неодноразово повідомляв кредитодавця. Проте товариство продовжувало нараховувати штрафні санкції, пеню та відсотки за кредитом усупереч вимогам Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу», а також пункту 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, первісний позов задовольнив частково, посилаючись на те, що позовні вимоги в частині стягнення боргу за тілом основного та додаткового кредиту є обґрунтованими. Кошти в розмірі 78 716,42 грн були сплачені позичальником у період до 01 січня 2015 року, який не включений до розрахунку заборгованості, а виплачене страхове відшкодування позичальнику шляхом перерахування коштів товариству, не є оплатою заборгованості за кредитом. Разом з тим, суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, відмовив у задоволенні зустрічного позову, посилаючись на те, що товариство при укладенні кредитного договору надало позичальнику достовірну та детальну інформацію про умови кредитного договору і договору застави, укладеного на його забезпечення, не є несправедливими, не мають своїм наслідком істотний дисбаланс прав та обов'язків на шкоду споживача.

Верховний Суд не погодився із постановою апеляційного суду в частині задоволення позовних вимог товариства про стягнення заборгованості за основним та додатковим кредитом і стягнення судового збору і направив справу в цій частині на новий розгляд до суду апеляційної інстанції, мотивуючи тим, що **суд апеляційної інстанції належним чином не перевірів обставин, які мають значення для правильного вирішення спору, зокрема, щодо перебування позичальника на військовій службі, періодів відбування такої служби, не з'ясував, чи врахувало товариство повідомлення позичальника та чи здійснювалися нарахування відсотків за користування кредитом за період перебування на військовій службі (АТО), чи відображене нарахування чи ненарахування відсотків за вказані періоди у розрахунку заборгованості, внаслідок чого дійшов передчасного висновку про стягнення заборгованості за кредитом у пред'явленому розмірі.**

Також колегія суддів вважає помилковим висновок апеляційного суду про те, що виплачена сума страхового відшкодування не підлягає зарахуванню у рахунок погашення кредиту.

Верховний Суд

Постанова КЦС ВС від 12 травня 2022 року у справі № 336/512/18 (щодо необхідності внесення змін до договору)

- Позичальник звернувся з позовом до банку, в якому просив зобов'язати банк зарахувати кошти, отримані банком в якості відсотків за договором на картковий рахунок та стягнути з банку на його користь суму пені за прострочення зобов'язання, посилаючись на те, що між ним та банком було укладено кредитний договір. Він звернувся до банку із заявою про застосування щодо нього пільг, передбачених пунктом 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», проте відповіді на своє звернення не отримав.

Суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, у задоволенні позову відмовив, посилаючись на те, що позивач просив зобов'язати банк зарахувати кошти, отримані банком як сплачені ним проценти за договором, проте не надав доказів укладення між сторонами договору, а також доказів того, що сплатив відсотки за користування кредитом в зазначеній сумі.

Крім того, зазначили, що для припинення нарахування відсотків за користування кредитом, а також застосування неустойки, сторони мали внести зміни до укладеного договору. Проте відповідні зміни до договору внесені не були, положення пункту 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» на момент укладення договору, про який стверджував позивач вже існували, натомість позичальник уклав договір на відповідних умовах та потім внесення змін до нього не ініціював, а на пропозиції банку щодо внесення змін до умов існуючого договору не погодився.

Верховний Суд рішення судів попередніх інстанцій в частині відмови в задоволенні первісних позовних вимог змінив, посилаючись на те, що частина п'ята статті 10 Закону України «Про захист прав споживачів» не розповсюджується на спірні правовідносини, тому суди правильно відмовили у задоволенні позовних вимог про стягнення пені, але помилися з мотивами такої відмови.

Скасовуючи рішення судів попередніх інстанцій в частині вирішення зустрічних позовних вимог та приймаючи в цій частині нову постанову про їх часткове задоволення, суд касаційної інстанції виходив з того, що позичальник проходить військову службу в Управлінні Служби безпеки України в Запорізькій області та відповідно до копії посвідчення має право на пільги, встановлені законодавством України для ветеранів війни – учасників бойових дій.

За таких обставин суди неправильно застосували пункт 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» у зв'язку з чим зробили помилковий висновок про необхідність внести зміни до договору для припинення нарахування відсотків за користування кредитом, тому з банку на користь позичальника підлягають стягненню безпідставно утримані проценти.

Постанова КЦС ВС від 24 лютого 2022 року у справі № 591/4698/20

(дія частини 15 статті 14 Закону України «Про військовий і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»)

- Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву (далі – Фонд) звернувся з позовом до позичальника про визнання укладеною додаткової угоди до кредитної угоди, посилаючись на те, що між сторонами було укладено кредитну угоду на придбання житла.
- Позичальник у період з 27 лютого 2015 року до 29 вересня 2017 року знаходився на військовій службі, а тому йому було надано пільгу протягом всього періоду знаходження на військовій службі (відсотки за користування кредитом, штрафні санкції та пеня за невиконання зобов'язань не нараховувались). З 02 жовтня 2017 року позичальник перебуває на загальному обліку військовозобов'язаних, а станом на 07 травня 2020 року знаходиться на загальному військовому обліку, оскільки був виключений зі списків складу частини та звільнився (демобілізувався) в запас в зв'язку з закінченням строку контракту, тобто припинив військову службу, а тому рішенням Фонду було знято з позичальника право використовувати пільгу, здійснено перерахунок платежів та внесено зміни в кредитну угоду шляхом укладення додаткової угоди, від підписання якої відповідач відмовився.
- Позичальник звернувся до суду з зустрічним позовом, посилаючись на те, що Фонд зробив перерахунок платежів, скасувавши тим самим всі пільги. На думку заявника, особливий період в Україні не закінчувався, тому не підлягають нарахуванню відсотки та штрафні санкції за кредитним договором, тому просив скасувати рішення Фонду.

Суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, в задоволенні первісного позову відмовив, посилаючись на те, що **на час укладення додаткової угоди позичальник був військовослужбовцем, тобто особою, якій державою гарантоване право на використання пільг. Таке право гарантоване на весь особливий період, закон не пов'язує припинення цього права для військовослужбовців із припиненням несення військової служби.**

Разом з тим, суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, частково задовольнив зустрічний позов, мотивуючи відсутністю підстав для стягнення з позичальника пені за період з 27 лютого 2015 року по 01 лютого 2018 року, тобто у період, яким охоплюється також період після звільнення з військової служби у запас та перебування у військовому резерві.

Верховний Суд погодився із рішеннями судів першої та апеляційної інстанцій і звернув увагу на те, що на час розгляду справи в Україні діє особливий період. Позичальник зарахований на посаду головного сержанта артилерійської батареї артилерійського дивізіону для проходження служби в оперативному резерві першої черги військової частини, тобто є резервістом, на якого поширюється дія частини п'ятнадцятої статті 14 Закону України «Про військовий і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Верховний Суд

Постанова КЦС ВС від 28 жовтня 2020 року у справі № 749/298/19 (проценти, нараховані відповідно до статті 625 ЦК України, не підпадають під обмеження, передбачені пунктом 15 статті 14 Закону № 2011-XII)

- Кредитна спілка звернулася до суду з позовом до позичальника та поручителя про стягнення кредитної заборгованості, посилаючись на те, що позичальник вступив у члени кредитної спілки, сплатив вступний та обов'язковий платежі. У подальшому між позичальником та кредитною спілкою було укладено договір про споживчий кредит, який належним чином не виконувався, у зв'язку з чим утворилася заборгованість.

Суд першої інстанції позов задовольнив частково, посилаючись на те, що як позичальник, так і поручитель належним чином не виконували взяті на себе зобов'язання за кредитним договором, у зв'язку з чим утворилася заборгованість, яка підлягає стягненню.

Разом з тим, місцевий суд, врахувавши суб'єктний склад відповідачів, початок особливого періоду, час укладення кредитного договору та договору поруки, в силу положень пункту 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» дійшов висновку про відсутність підстав для стягнення з відповідачів 100 % річних, передбачених частиною другою статті 625 ЦК України та пунктом 4.7.3 кредитного договору, а також плати за супроводження кредитного договору, вважаючи, що така плата є прихованими процентами за користування кредитом і одночасно має штрафний характер.

Постановою апеляційного суду рішення першої інстанції в частині відмови в задоволенні позову та в частині розподілу судових витрат скасував і ухвалив в цій частині нове рішення. Стягнуто із відповідачів солідарно на користь Кредитної спілки плату за користування кредитом, 100 відсотків річних за статтею 625 ЦК України, штраф.

Верховний Суд не погодився із постановою апеляційного суду в частині вирішення позовних вимог про солідарне стягнення плати за користування кредитом та штрафу та залишив в силі в цій частині рішення суду першої інстанції, посилаючись на те, що **відповідно до вимог Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» відсутні правові підстави для задоволення позовних вимог в цій частині, оскільки проценти (плата) за користування кредитом нараховані позичальнику, який є військовослужбовцем, в особливий період.**

Постанова КЦС ВС від 11 грудня 2019 року у справі № 521/7927/16-ц (необхідність застосування пункту 15 статті 14 Закону № 2011-XII)

- Кредитна спілка звернулась з позовом до позичальника про стягнення кредитної заборгованості.
- Позичальник звернувся із зустрічним позовом до кредитної спілки, в якому просив визнати недійсним кредитний договір та визнати його право на користування пільгами, посилаючись на те, що він є військовослужбовцем, а при видачі кредиту йому не було надано повної, об'єктивної та достовірної інформації щодо реальної відсоткової ставки.

Суд першої інстанції первісний позов задовольнив, а у задоволенні зустрічного позову відмовив, посилаючись на те, що позичальник не надав доказів на підтвердження того, що на момент укладення оспорюваного кредитного договору ним було подано кредитній спілці документи, що підтверджують його право на отримання відповідних пільг, отже підстав для застосування пункту 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та звільнення від нарахування процентів та штрафних санкцій за кредитним договором немає.

Верховний Суд не погодився із рішеннями судів першої та апеляційної інстанції в частині вирішення первісних позовних вимог та прийняв в цій частині нову постанову про часткове задоволення позовних вимог, посилаючись на те, що **суд апеляційної інстанції дійшов правильного висновку про необхідність застосування у спірних правовідносинах пункту 15 статті 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»**. Однак, апеляційний суд помилково не застосував положення вказаної норми до процентів за користування кредитом.

2. Щодо встановлення факту, що має юридичне значення

Окреме провадження призначене для розгляду справ про підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів, що мають значення для охорони прав та інтересів особи або створення умов для здійснення нею особистих немайнових чи майнових прав або підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваних прав (частина сьома статті 19 ЦПК України).

Окреме провадження – це вид непозовного цивільного судочинства, в порядку якого розглядаються цивільні справи про підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів, що мають значення для охорони прав, свобод та інтересів особи або створення умов здійснення нею особистих немайнових чи майнових прав або підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваних прав (частина перша статті 293 ЦПК України).

Постанова КЦС ВС від 25 вересня 2024 року у справі № 759/980/24 (відсутні належні та допустимі докази для встановлення факту смерті)

- Заявниця, яка діє також в інтересах неповнолітніх дітей, звернулася до суду із заявою, в якій просила встановити факт смерті головного сержанта, посилаючись на те, що з 2010 року вона проживала як дружина, без реєстрації шлюбу. За час проживання у фактичних шлюбних відносинах у них народилося троє дітей. Її чоловік, як військовослужбовець, призваний за загальною мобілізацією прибув до міста Северодонецьк, тобто на територію, де проводились активні бойові дії і зник безвісті з 04 травня 2022 року. Отримати свідоцтво про смерть неможливо, оскільки факт смерті відбувся на тимчасово окупованій території України та відсутнє тіло, яке можна було б оглянути та видати довідку про смерть. Встановлення факту, що має юридичне значення, необхідно для проведення реєстрації смерті державним органом України.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні заяви, посилаючись на недоведеність родинних стосунків між заявником та померлим.

Суд апеляційної інстанції змінив мотивувальну частину рішення суду першої інстанції, посилаючись на те, що на підтвердження смерті військовослужбовця надано лише наказ в/ч, за яким особа з 04 травня 2022 року вважається безвісті зниклим у зв'язку з відсутністю інформації про його місцезнаходження. Інших належних та допустимих доказів, на підставі яких суд може достовірно встановити як смерть військовослужбовця, так і дату її настання не надано. За встановлених обставин, місцевий суд зробив обґрунтований висновок про відмову у задоволенні вимог заяви про встановлення факту смерті, проте помилився щодо мотивів такої відмови.

Верховний Суд погодився із рішенням суду першої інстанції та постановою апеляційного суду, мотивуючи тим, що суд апеляційної інстанції, оцінивши належність та допустимість доказів в їх сукупності, зробив правильний висновок про зміну мотивів рішення суду першої інстанції про відмову у задоволенні заяви, оскільки заявником не надано належних та допустимих доказів, на підставі яких суд може достовірно встановити факт смерті військовослужбовця.

Постанова КЦС ВС від 25 квітня 2024 року у справі № 278/970/23 (щодо належного способу захисту прав заявниці – члена сім'ї загиблого військовослужбовця)

- Заявниця просила встановити факт смерті її сина, який зник безвісти 17 травня 2022 року у населеному пункті Десна Чернігівської області під час ракетного удару з боку країни-агресора рф, посилаючись на те, що вона є матір'ю військовослужбовця, який був направлений до лав ЗСУ. У травні 2022 року він проходив військову службу у навчальному центрі «Десна» на посаді командира відділення самохідно-артилерійського дивізіону. Проте отримала сповіщення про зникнення сина безвісти під час ракетного обстрілу.
- Згідно з висновками ДНК співпадіння з військовослужбовцем не встановлено.
- З метою отримання свідоцтва про смерть сина вона звернулася з відповідною заявою до відділу державної реєстрації актів цивільного стану, однак їй було відмовлено у видачі свідоцтва про смерть сина та роз'яснено, що у цьому випадку необхідно встановити факт смерті сина в судовому порядку. Встановлення цього факту необхідне заявниці для вирішення соціально-побутових питань.

Суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, заяву задовольнив, посилаючись на те, що заявниця надала достатні та належні докази на підтвердження факту смерті її сина при виконанні обов'язків із захисту Батьківщини.

Верховний Суд погодився із висновками судів попередніх інстанцій та звернув увагу на те, що внаслідок ракетного удару країни агресора рф 17 травня 2022 року по казармі в/ч в смт Десна Чернігівської області під час виконання обов'язків військової служби, пов'язаних із захистом Батьківщини, загинув син заявниці – військовослужбовець. **На час розгляду справи його тіло не ідентифіковано, у зв'язку із чим неможливо в позасудовому порядку отримати відповідний лікарський документ про смерть сина заявниці.**

Повно та всебічно дослідивши обставини справи, перевіrivши їх доказами, які оцінені на предмет належності, допустимості, достовірності, достатності та взаємного зв'язку, установивши, що звернення заявниці до суду із заявою про встановлення факту смерті сина під час виконання ним обов'язків військової служби, пов'язаних із захистом Батьківщини, **є належним способом захисту її прав, оскільки від його встановлення залежить виникнення та реалізація особистих та майнових прав заявника як члена сім'ї загиблого військовослужбовця, суди дійшли обґрунтованого висновку про задоволення вимог заяви.**

Постанова КЦС ВС від 06 грудня 2023 року у справі № 295/4812/23 (в/ч не може бути ініційоване питання про встановлення факту смерті військовослужбовця з метою передання майна військовослужбовця у розпорядження та для систематизації військового обліку)

- Військова частина звернулася до суду з заявою, в якій просила встановити факт смерті військовослужбовця Збройних Сил України, який, перебуваючи на військовій службі, загинув у м. Макарів Київської області під час ведення бойових дій, посилаючись на те, що військовослужбовця було зараховано до списків особового складу військової частини. У подальшому на підставі акта службового розслідування та наказу командира військової частини його визнано зниклим безвісти з 07 березня 2022 року. Встановлення факту, що має юридичне значення, є необхідним для отримання свідоцтва про смерть та подальшого використання вказаного документу для передання майна військовослужбовця у розпорядження та для систематизації обліку військового майна, закріпленого за військовослужбовцем. Крім того, встановлення факту смерті старшого солдата матиме вплив на адміністративно-господарські відносини військової частини.

Суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, відмовив у відкритті провадження у справі, посилаючись на те, що військовою частиною не може бути ініційоване питання про встановлення факту смерті військовослужбовця з метою передання майна військовослужбовця у розпорядження та для систематизації військового обліку, оскільки законодавчо встановлений порядок обліку, використання та списання військового майна, а відтак саме по собі встановлення даного факту не породжує для військової частини жодних юридичних наслідків, а тому не може бути предметом судового провадження.

Апеляційний суд також зазначив, що військовослужбовець станом на 07 березня 2022 року є безвісти зниклим. Заявником не надані докази про неможливість надання документу встановленої форми про смерть до органу державної реєстрації актів цивільного стану. Також заявником не подані до суду докази про відмову органом державної реєстрації актів цивільного стану в реєстрації події смерті.

Верховний Суд погодився із висновками судів першої та апеляційної інстанцій та звернув увагу на те, що **юридичні наслідки, зазначені заявником у заяві про встановлення факту, задля яких необхідно встановити факт смерті військовослужбовця, можуть бути досягнуті іншим позасудовим способом, через локальні нормативно-правові акти Міністерства оборони України.**

Постанова КЦС ВС від 20 березня 2024 року у справі № 201/10689/23

(встановлення факту смерті військового для отримання грошової допомоги – адміністративний позов?)

- Дружина звернулася до суду із заявою, в якій просила встановити факт, що її чоловік – військовослужбовець загинув на території під час проходження військової служби; встановити факт неправильності запису в актовому записі про смерть військовослужбовця, а саме: неправильного зазначення місця смерті чоловіка як «село Воскресенка Пологівського району Запорізької області», замість правильного як «місто Пологи Запорізької області»; та зобов'язати внести відповідні зміни щодо місця смерті.

Суд першої інстанції відмовив у відкритті провадження у справі, посилаючись на те, що встановлення факту потрібно заявнику для отримання відповідних соціальних гарантій та виплат після смерті чоловіка, тобто існує спір про право, який підлягає розгляду у порядку позовного провадження.

Суд апеляційної інстанції змінив мотиви відмови у відкритті провадження та виключив рекомендації про звернення до суду за нормами ЦПК України, мотивуючи тим, що суд першої інстанції неправильно встановив юрисдикційність питання. Судом першої інстанції не взято до уваги те, що саме Міністерство оборони України, як спеціально уповноважений суб'єкт, який уповноважений на призначення одноразової грошової допомоги, яку має на меті отримати заявник, має вирішувати наявність або відсутність статусу військовослужбовця у чоловіка. Проходження громадянами військової служби у лавах Збройних Сил України є публічно-правовою та спори, пов'язані з проходження військової служби, є публічно-правовими, що належить розглядати шляхом подання адміністративного позову до адміністративного суду.

Верховний Суд не погодився із висновками судів попередніх інстанцій і направив справу для продовження розгляду до суду першої інстанції, посилаючись на те, що суд апеляційної інстанції дійшов помилкового висновку про те, що цей спір не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства та повинен розглядатися адміністративним судом, оскільки юридичні факти, які належать встановлювати в судовому порядку, вирішуються судами цивільної юрисдикції за правилами ЦПК України.

Крім того, суд касаційної інстанції зазначив, що із матеріалів справи не вбачається, що між заявником та заінтересованими особами існує спір про право.

Постанова КЦС ВС від 11 січня 2023 року у справі № 488/1890/19 (встановлення факту смерті військового можливе лише у судовому порядку)

- Мати звернулася до суду із заявою, в якій просила встановити юридичний факт загибелі її сина при виконанні обов'язку військової служби поблизу м. Донецька внаслідок збройної агресії рф. Саме в результаті збройної агресії та воєнного конфлікту, її син загинув у січні 2015 року на території Донецької області, а тому саме внаслідок військової агресії рф проти України на території цієї області порушено невід'ємне право на життя її сина.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні заяви, посилаючись на те, що факт збройної агресії росії проти України є загальновідомим фактом, а загибель військовослужбовця під час виконання бойового завдання в ході проведення АТО підтверджена наявними документами.

Суд апеляційної інстанції не погодився із рішенням суду першої інстанції та прийняв нову постанову про закриття провадження у справі на підставі пункту 1 частини першої статті 255 ЦПК України, посилаючись на те, що у судовому порядку встановлюються лише такі факти, які мають юридичні наслідки і в судовому порядку можливе лише тоді, коли чинним законодавством не передбачено іншого порядку їх встановлення. У позасудовому порядку на підставі виданих документів встановлено, що військовослужбовець загинув від поранення у зоні проведення бойових дій при виконанні бойового завдання. Вважаючи вказані обставини недостатньою підставою для реалізації своїх прав, як матері загиблого, та необхідним встановлення **причинно-наслідкового зв'язку** між збройною агресією та смертю військовослужбовця, заявник, разом з тим, не надала суду належних та допустимих доказів, які б свідчили про те, що їй було відмовлено в реалізації її прав через певні обставини.

Верховний Суд не погодився із висновками суду апеляційної інстанції та направив справу на новий розгляд до суду апеляційної інстанції, мотивуючи тим, що суд апеляційної інстанції дійшов помилкового висновку про закриття провадження у цій справі, не врахувавши, що встановлення факту, що має юридичне значення, щодо загибелі військовослужбовця під час захисту Батьківщини внаслідок збройної агресії рф проти України можливе лише у судовому порядку, оскільки законодавець не визначив іншого, позасудового способу встановлення причинно-наслідкового зв'язку між смертю військовослужбовця та військовою агресією рф.

Постанова ОП КЦС ВС від 05 грудня 2022 року у справі № 490/6057/19-ц (юридичний факт встановлення смерті військового має індивідуальний характер)

- Дружина звернулася до суду із заявою, в якій просила встановити юридичний факт загибелі її чоловіка під час захисту Батьківщини у лютому 2015 року на території Донецької та Луганської областей України внаслідок збройної агресії РФ. Після отримання поранення, під час переїзду автомобіль медичної допомоги підірвався на міні, її чоловік із того часу вважається таким, що зник без вісти. Слідчим управлінням встановлено, що її чоловіка, який безвісно зник у зоні бойових дій, встановлено як загиблого.

Суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, закриття провадження у справі, посилаючись на те, що законодавством передбачено позасудову процедуру надання особам статусу сім'ї загиблого під час антитерористичної операції. Військовослужбовець вже має статус загиблого, причина смерті якого пов'язана із захистом Батьківщини, що підтверджується відповідними матеріалами справи, наданими самим заявником.

Верховний Суд не погодився із висновками судів попередніх інстанцій і направив справу на новий розгляд до суду першої інстанції, посилаючись на те, що суди попередніх інстанцій не звернули уваги на суть та мету заяви, а саме **встановлення причинно-наслідкового зв'язку між смертю її чоловіка та військовою агресією РФ проти України. Розділивши її вимогу на встановлення факту смерті військовослужбовця та факту військової агресії РФ, суди, по суті, зробили висновок про те, що, у першому випадку, такі факти суди не встановлюють, а в другому, – про загальновідомість факту через закріплення його на державному рівні на підставі нормативно-правових актів.** Водночас не звернули увагу на те, що звернення заявниці в порядку окремого провадження до суду із заявою про встановлення факту, що має юридичне значення, обумовлено необхідністю **визначення статусу її чоловіка, як жертви міжнародного збройного конфлікту, особи, яка перебувала під захистом Конвенції про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях, що обумовлює виникнення прав та обов'язків, передбачених нормами міжнародного гуманітарного права та отримання заявником допомоги від гуманітарних організацій.** Відповідний юридичний факт є індивідуальним, оскільки має правові наслідки лише для заявниці та її малолітньої дитини.

Постанова КЦС ВС від 10 липня 2024 року у справі № 686/11198/22 (юридична заінтересованість Міністерства оборони України)

- Заявниця посилалася на те, що проживала з військовослужбовцем однією сім'єю без реєстрації шлюбу. У кінці травня 2022 року від в/ч вона отримала матеріали службового розслідування, які підтверджують факт загибелі чоловіка на війні. Тіло чоловіка залишилося на місці трагедії, забрати його не було можливим. Визнання чоловіка померлим їй необхідно для отримання передбачених законодавством виплат та оформлення спадщини.

Суд першої інстанції заяву задовольнив, посилаючись на те, що від встановлення факту загибелі військовослужбовця залежить виникнення та реалізація особистих та майнових прав заявниці як члена сім'ї військовослужбовця, тобто юридичний факт має індивідуальний характер.

Не погоджуючись, Міністерство оборони України як особа, яка не брала участі у справі, подало апеляційну скаргу.

Суд апеляційної інстанції закрити апеляційне провадження, посилаючись на те, що апеляційна скарга не містить доводів про те, яким чином оскаржуване рішення впливає на його інтереси та/або обов'язки. Сам по собі факт невизнання певного юридичного факту, правових наслідків цього юридичного факту, не надає йому автоматично статусу заінтересованої особи, а отже, й права на оскарження такого судового рішення в апеляційному порядку.

Верховний Суд не погодився із судовим рішенням апеляційного суду і направив справу на новий розгляд до суду апеляційної інстанції, посилаючись на те, що суд апеляційної інстанції залишив поза увагою, що під час встановлення юридичного факту смерті військовослужбовця, тобто оголошення померлим або визнання його безвісно відсутнім, **не в усіх випадках заявники зазначають як заінтересованих осіб Міністерство оборони України або відповідну військову частину, які беруть участь у таких справах із метою захисту своїх інтересів або інтересів держави.** Тому суду, залежно від установлених обставин, **необхідно залучати до участі у таких справах Міністерство оборони України або відповідні військові частини,** оскільки визнання у судовому порядку військовослужбовця безвісно відсутнім або оголошення його померлим є підставою для виключення його зі списків особового складу військової частини та припинення виплати членам його сім'ї грошового забезпечення.

Також суд касаційної інстанції зазначив, що суду апеляційної інстанції необхідно перевірити взаємовідносини заявника та Міністерства оборони України, визначитися із юридичною заінтересованістю Міністерства оборони України і за результатом цього здійснити розгляд справи.

Постанова КЦС ВС від 24 червня 2021 року у справі № 643/18026/18-ц (встановлення факту захворювання при виконанні військової служби)

- Військовослужбовець звернувся до суду із заявою, в якій просив встановити юридичний факт захворювання, що виникло у нього при виконанні обов'язку військової служби у грудні 2014 року поблизу с. Петрівка (Луганська область) внаслідок збройної агресії рф проти України. У грудні 2014 року його підрозділ військ оперативного призначення був дислокований поблизу с. Петрівка. Саме в цей період він захворів, але за медичною допомогою звернувся не одразу через участь у бойових діях. Після повернення він звернувся до лікаря військової частини, де йому було встановлено діагноз поширений псоріаз, а у подальшому командуванням частини він був направлений на огляд ВЛК у зв'язку з неможливістю виконувати службові обов'язки у повному обсязі. Захворювання, які виникли у нього в грудні 2014 року пов'язані з проходженням військової служби. Встановлені лікарською комісією захворювання були набуті ним в результаті збройної агресії рф, однак зазначене свідоцтво, як й інші документи, не встановлюють причинно-наслідкового зв'язку цих захворювань із збройною агресією рф проти України. Встановлення даного факту необхідно йому для набуття статусу жертви міжнародного збройного конфлікту.

Суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, відмовив у відкритті провадження у справі, посилаючись на те, що чинним законодавством України визначено порядок встановлення факту отримання захворювання під час виконання бойового завдання, що виключає можливість встановлення цього факту в судовому порядку в порядку цивільного судочинства за правилами окремого провадження.

Верховний Суд погодився із висновками судів попередніх інстанцій та зазначив, що заявник звернувся до суду в порядку окремого провадження з метою встановлення факту його захворювання при виконанні обов'язку військової служби внаслідок збройної агресії рф проти України. Однак, заявнику у визначеному законом (позасудовому) порядку вже встановлено факт його перебування в момент отримання захворювання у зоні проведення бойових дій на сході України. Факт же збройної агресії рф проти України встановлено рядом нормативно-правових актів, зокрема Законом України від 18 січня 2018 року «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», та цей факт встановлення в судовому порядку не потребує.

Постанова КЦС ВС від 20 листопада 2024 року у справі № 179/986/23 (встановлення факту перебування на утриманні померлого батька-військовослужбовця)

- Син звернувся до суду із заявою, в якій просив встановити факт, що він належить до членів сім'ї свого батька, який загинув в м. Бахмуті Донецької області, та встановити факт, що він перебував на утриманні свого батька на момент його смерті, посилаючись на те, що він проживав разом з батьком з дня свого народження. 26 березня 2022 року батько був мобілізований. Батько загинув під час виконання військових обов'язків, про що йому було вручено сповіщення. Під час звернення щодо отримання одноразової допомоги йому було відмовлено, оскільки він не є членом сім'ї загиблого. Зазначав, що є єдиною особою, яка входить до кола осіб, що мають право на отримання такої допомоги, оскільки батьки його батька на час його загибелі померли, а з дружиною він був розлучений. Встановлення факту йому необхідно для подальшої реалізації права на отримання одноразової грошової допомоги.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні заяви, посилаючись на те, що заявник на підтвердження вказаних обставин не надав докази, зокрема рішення про відмову в призначенні одноразової грошової допомоги або про повернення документів на доопрацювання. Отже, заявником не підтверджено, що факт, який просить встановити заявник, безпосередньо породжує юридичні наслідки щодо призначення та виплати одноразової грошової допомоги.

Суд апеляційної інстанції не погодився із рішенням місцевого суду та прийняв нову постанову про залишення заяви без розгляду, посилаючись на те, що встановлення вказаного факту не носить безспірний характер, оскільки його встановлення може вплинути на права та обов'язки заінтересованих осіб. Факт, про встановлення якого просить заявник, не підлягає з'ясуванню в порядку окремого провадження, оскільки з матеріалів справи вбачається, що існує спір про право, який підлягає розгляду в порядку позовного провадження.

Верховний Суд не погодився з постановою апеляційного суду і направив справу для продовження розгляду до суду апеляційної інстанції, посилаючись на неврахування судом того, що **необхідність встановлення факту перебування на утриманні батька до смерті останнього необхідно заявнику для виплати одноразової грошової допомоги, і саме у зв'язку з тим, що заявник не має іншої можливості одержати документ, який посвідчує такий факт, він звернувся до суду в порядку окремого провадження разом із заявою про встановлення факту і подав відповідні докази.** Також суд касаційної інстанції зазначив, що наявні у справі заперечення не свідчать про існування спору про право.

3. Щодо оголошення особи померлою

Відповідно до частини першої статті 46 ЦК України фізична особа може бути оголошена судом померлою:

- якщо у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування протягом трьох років,
- якщо вона пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підставу припускати її загибель від певного нещасного випадку, - протягом шести місяців,
- за можливості вважати фізичну особу загиблою від певного нещасного випадку або інших обставин внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру - протягом одного місяця після завершення роботи спеціальної комісії, утвореної внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

За змістом частини другої статті 46 ЦК України фізична особа, яка пропала безвісти **у зв'язку з воєнними діями, збройним конфліктом, може бути оголошена судом померлою після спливу двох років від дня закінчення воєнних дій.** З урахуванням конкретних обставин справи суд може оголосити фізичну особу померлою і до спливу цього строку, але **не раніше спливу шести місяців.**

Постанова Великої Палати ВС від 11 грудня 2024 року у справі № 755/11021/22 (момент, з якого потрібно починати відлік шестимісячного строку, передбаченого реченням другим ч. 2 ст. 46 ЦК України, для оголошення фізичної особи померлою)

- Мати звернулась із заявою, в якій просила оголосити її сина, добровольця добровольчого формування міста Києва, померлим, посилаючись на те, що після початку повномасштабної збройної агресії рф її син ОСОБА_2 19 березня 2022 року підписав контракт добровольця територіальної оборони та ніс службу на території ТРЦ «Ретровіль», по якому збройні сили рф завдали ракетного удару, унаслідок чого її син загинув. Прокуратура внесла до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомості про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 110 КК України, а у подальшому визнала її потерпілою у кримінальному провадженні. Органи досудового розслідування і досі не встановили та не ідентифікували рештки її сина, що позбавляє її можливості отримати свідоцтво про його смерть та одержати грошову допомогу на випадок смерті (загибелі) добровольця.

Суд першої інстанції заяву задовольнив, посилаючись на те, що матеріали справи та факти, повідомлені свідками, пояснення яких не є суперечливими щодо обставин загибелі сина заявниці, є підставами того, щоб зробити можливим вірогідне припущення про смерть особи, як доброволець ДФТГ у період збройної агресії рф проти України здійснював охорону об'єктів та забезпечення порядку на території ТРЦ «Ретровіль» у місті Києві під час вибуху ворожої ракети.

Суд апеляційної інстанції змінив рішення суду першої інстанції, виклавши резолютивну частину у іншій редакції, посилаючись на те, що суд першої інстанції зробив обґрунтований висновок про наявність правових підстав для задоволення заяви та оголошення сина заявниці померлим, втім не врахував того, що важливе доказове значення, зокрема і щодо подальшої визначеності, має безпосередньо дата смерті.

Постанова Великої Палати ВС від 11 грудня 2024 року у справі № 755/11021/22 (момент, з якого потрібно починати відлік шестимісячного строку, передбаченого реченням другим ч. 2 ст. 46 ЦК України, для оголошення фізичної особи померлою)

Велика Палата Верховного Суду змінила рішення судів попередніх інстанцій в частині мотивів задоволення заяви, посилаючись на те, що з **урахуванням конкретних обставин справи суд може оголосити фізичну особу померлою не раніше спливу шести місяців від дня закінчення активних бойових дій на місці ймовірної загибелі фізичної особи або від дня настання події, за якої відбулася загибель фізичної особи, якщо така подія хоча й є наслідком воєнних дій, проте сталася не на території ведення активних бойових дій.**

Син, будучи добровольцем ДФТГ м. Києва «Мрія», в період збройної агресії рф проти України на території ТРЛ «Ретровіль» в місті Києві під час вибуху ворожої ракети здійснював охорону об'єктів та забезпечення порядку. Відповідно до Наказу територією активних бойових дій була вся територія міста Києва з 24 лютого до 30 квітня 2022 року. Отже, саме з 30 квітня 2022 року має обраховуватися початок шестимісячного строку, зазначеного у реченні другому частини другої статті 46 ЦК України як дата закінчення активних бойових дій на території міста Києва.

Заявниця звернулася до суду із заявою 01 листопада 2022 року. Тож як на момент звернення заявниці до суду з такою заявою, так і на час постановлення судом першої інстанції рішення по суті сплинув шестимісячний строк, зазначений у реченні другому частини другої статті 46 ЦК України.

4. Щодо зупинення провадження

- ❑ За змістом пункту 2 частини першої статті 251 ЦПК України суд зобов'язаний зупинити провадження у справі у разі перебування сторони або третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення АТО.
- ❑ Відповідно до пункту 2 частини першої статті 253 ЦПК України провадження у справі зупиняється у випадку, встановленому пунктом 2 частини першої статті 251 цього Кодексу, – до припинення перебування сторони або третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення АТО.
- ❑ Частина третя статті 252 ЦПК України застосовується у випадках, якщо зупинення провадження у справі мало місце на підставі пунктів 1-3 частини першої статті 252 ЦПК України, і не може бути застосована до цих правовідносин, так як суд апеляційної інстанції зупинив провадження на підставі пункту 2 частини першої статті 251 ЦПК України.
- ❑ Провадження у справі підлягає зупиненню лише у випадку наявності обставин, які перешкоджають розгляду справи.

Постанова КЦС ВС від 19 грудня 2024 року у справі № 484/40/21 (обов'язок суду зупинити провадження)

- ФОП звернулася до суду з позовом, в якому просила стягнути з відповідача на свою користь заборгованість за договором оренди торговельного місця.

Суд першої інстанції позов задовольнив.

Не погоджуючись із рішенням місцевого суду, представник відповідача – адвокат подав апеляційну скаргу.

Суд апеляційної інстанції зупинив провадження у цій справі до припинення перебування відповідача у складі Збройних Сил України, посилаючись на те, що згідно з долученими до апеляційної скарги військовим квитком та довідкою відповідач є солдатом, який проходить службу у військовій частині, та з 25 лютого 2022 року приймає безпосередню участь у бойових діях на виконання Указу Президента України «Про введення воєнного стану» від 24 лютого 2022 року № 64/2022.

Верховний Суд погодився з ухвалою апеляційного суду та звернув увагу на те, що конструкція норми пункту 2 частини першої статті 251 ЦПК України **носить імперативний характер та покладає на суд саме обов'язок зупинити провадження** у справі за цією підставою, при цьому, незалежно від наявності у сторони представника, стадії процесу (підготовче провадження, розгляд справи по суті, апеляційне, касаційне оскарження), ціни позову, виду вимог, що розглядаються у провадженні, чи будь-яких інших чинників. Обставини, на які послався суд апеляційної інстанції в оскаржуваній ухвалі про зупинення провадження свідчать про наявність достатніх підстав для зупинення провадження у справі, які передбачені пунктом 2 частини першої статті 251 ЦПК України.

Постанова КЦС ВС від 05 грудня 2024 року у справі № 285/7724/23

(обов'язок суду зупинити провадження)

- Дружина звернулася до чоловіка з позовом, в якому просила змінити розмір аліментів на неповнолітню дитину, визначивши їх у розмірі 1/4 частини всіх видів заробітку (доходу) відповідача щомісячно.

Суд першої інстанції позов задовольнив.

Не погоджуючись із рішенням суду, представник відповідача – адвокат подав апеляційну скаргу та клопотання про зупинення провадження у справі.

Суд апеляційної інстанції зупинив провадження у справі до припинення перебування відповідача у складі Збройних Сил України, що переведені на воєнний стан.

Верховний Суд погодився з ухвалою апеляційного та звернув увагу на те, що відповідача – солдат за призовом перебуває на військовій службі у військовій частині м. Миколаєва та 08 липня 2022 року потрапив до полону під час виконання бойового завдання в районі виконання завдань за призначенням в ході ведення бойових дій в районі н. п. Богородичне Донецької області, в якому перебуває і на час розгляду справи. Брав безпосередню участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією проти України, тому апеляційний суд установивши наявність підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 251 ЦПК України, **дійшов обґрунтованого висновку про зупинення провадження у справі до припинення перебування відповідача у складі Збройних Сил України, що переведені на воєнний стан.**

Постанова КЦС ВС від 08 травня 2024 року у справі № 295/6540/21 (відсутні докази того, що позивач військовослужбовець)

- Чоловік звернувся до дружини з позовом про стягнення аліментів на утримання чоловіка до досягнення дитиною шестирічного віку.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову.

Не погоджуючись із рішенням місцевого суду, позивач звернувся із апеляційною скаргою і клопотанням про зупинення провадження у справі.

Суд апеляційної інстанції зупинив провадження у справі до припинення перебування позивача у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на военний стан.

Верховний Суд не погодився з ухвалою апеляційного суду і направив справу до апеляційного суду для продовження розгляду, посилаючись на те, що **матеріали справи не містять доказів на підтвердження того, що позивач є військовослужбовцем і перебуває у складі Збройних Сил України** або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на военний стан.

Також суд касаційної інстанції зазначив, що членство у добровольчому формуванні територіальної громади не звільняє від обов'язку проходження строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу, військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період (пункт 6 Положення про добровольчі формування територіальних громад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1449). Отже участь позивача у складі добровольчого формування територіальної громади не є підставою для зупинення провадження у розглядуваній справі на підставі пункту 2 частини першої статті 251 ЦПК України.

Постанова КЦС ВС від 24 квітня 2024 року у справі № 462/4070/23 (клопотання про зупинення провадження подане на стадії апеляційного перегляду)

- Дружина звернулася до чоловіка з позовом про стягнення аліментів на утримання дітей.

Суд першої інстанції позов задовольнив.

Не погоджуючись, представник відповідача – адвокат подав апеляційну скаргу та клопотання про зупинення провадження.

Суд апеляційної інстанції, встановивши обставини справи, дослідивши предмет спору – стягнення аліментів вперше, врахувавши як найкращі інтереси дітей сторін, котрі не можуть бути позбавленні права на належне утримання з боку відповідача, а також те, що відповідач, перебуваючи у складі Збройних Сил України задовго до звернення до нього з вказаним позовом, **не подавав клопотання про зупинення провадження у справі в суді першої інстанції**, а скористався правом взяти участь у розгляді справи цим судом через свого представника – адвоката, повноваження якого згідно поданого ним ордера не обмежуються, яким подано відзив на позовну заяву, а в подальшому і апеляційну скаргу, заявив клопотання про зупинення провадження у справі з вказаної вище підстави на стадії апеляційного розгляду, ініційованого ним самим з підстав незгоди із судовим рішенням, з огляду на межі перегляду справи судом апеляційної інстанції, відмовив у задоволенні клопотання про зупинення провадження у справі.

Суд апеляційної інстанції змінив рішення місцевого суду у частині визначення строку, до якого стягуються аліменти.

Верховний Суд погодився з постановою суду апеляційної інстанції, в якій, зокрема зазначив, що суд апеляційної інстанції відмовляючи у задоволенні клопотання про зупинення провадження у справі та ухвалюючи судове рішення по суті вирішення спору, дійшов **обґрунтованого висновку про відсутність правових для зупинення провадження у справі на підставі пункту 2 частини першої статті 251 ЦПК України**, оскільки надані представником відповідача докази не є достатніми для зупинення провадження у справі відповідно до пункту 2 частини першої статті 251 ЦПК України, оскільки не підтверджують, того що відповідач перебуває на службі у військовій частині, яка переведена на воєнний стан або залучена до проведення антитерористичної операції.

Верховний
Суд

Дякую за увагу!